

Duin

is een kwartaaluitgave van de Stichting Duinbehoud. Deze stichting zet zich in voor bescherming en herstel van de oorspronkelijke natuur in de duinen en voor het belang van de natuurgerichte recreant.

jaargang 35, nr. 4, december 2012

ISSN - 0168-7948

Redactie

Bas Arens, Peter van den Berg, Annelies Boutellier, Martin de Jonge, Arjen Kok, Frans Micklinghoff, Julius Röntgen, Wim Remmelzwaal.

Beeldredacteur

Joost Bouwmeester

Hoofdredacteur

Arnoud van der Meulen

Eindredacteur

Frans Buissink

Vormgeving en opmaak - dtp

René van Rossum

Druk

Veldhuis Raalte

Redactieadres

DUIN, Postbus 664
2300 AR Leiden
Tel: 071-5143719
stichting@duinbehoud.nl
www.duinbehoud.nl

Donateurschap

Beschermheer/vrouw vanaf € 100,-
Instellingen € 40,-
Particulieren € 21,-
Studenten / 65+ € 17,-
Losse abonnementen € 60,-

Betalingen

giro 40 162 98 ten name van
Stichting Duinbehoud te Leiden

© Stichting Duinbehoud

Nieuwe donateurs van de Stichting Duinbehoud kunnen zich aanmelden op het redactieadres.

Sponsors

DUIN wordt gesponsord door PWN, Dunea en Waternet. Samen willen we laten zien dat de duinen het beschermen waard zijn. Stichting Duinbehoud zal zich echter niet laten beperken in het ondernemen van acties die zij noodzakelijk acht.

Inhoud

6 De Hout

Aan de zuidkant van Haarlem ligt op een oude strandwal het stadsbos Haarlemmerhout. Samen met het Haagsche Bos vormt de Hout een laatste restant van het imposante Holtland, dat zich uitstrekte tussen Haarlem en Den Haag. Een bos met een rijke historie.

13 Facelift voor Amelands zeereep

Op een aantal plaatsen op Ameland zijn wind en duin herenigd. Nadat de duinen zich lang in de luwte van de zeereep hebben laten dichtgroeien, stuift er nu bij elke storm een nieuw laagje fijn zand het gebied in. De zeereep is op meer dan twintig plaatsen gekerfd, waardoor het duin weer tot leven komt. Een verjongingskuur.

20 Duinvorming Brouwersdam

Op de buitenrand van de Brouwersdam, tussen Zeeland en Zuid-Holland, bleef ooit een laagje zand liggen, aangevoerd door wind en water. Duinvorming! Het groeide uit tot een echt duingebiedje, het kleinste van Nederland. Regenwater kan er niet snel wegvloeien en dat zorgt voor een verbazende flora van natte duinvalleien.

24 Aardappelveldjes Zandvoort

Bij Zandvoort zijn nog aardappelteilers actief. In de duinen welteverstaan... dat is niet echt een idee om landelijk uit te rollen. Toch hebben we mede hieraan het zeedorpenlandschap te danken. Bovendien gaat het intussen ook om cultureel erfgoed. De voormalige akkertjes zijn niet alleen floristisch van grote waarde, ook uit cultureel oogpunt worden ze beschermd.

En verder...

2 Column / 4 Dwars door de duinen / 9 Recensies / 10 Ansicht: Zandgat / 11 Mysterieuze zwamkevers / 18 Overwinterende meervleermuizen / 22 Het ABC van de AWD / 26 Het Noordoostkanaal in 2018 / 28 Raven in Zuid-Holland. Bij de voorkant: Een machtige witte kop met stuivend zand: de oernatuur van Ameland, zoals Stichting Duinbehoud het graag ziet. Foto: Johan Krol.

Toortsen en kaarsen

Vreemd doet het aan, om midwinter verdorde reuzen in het duin aan te treffen. Geen bomen, geen struiken, maar wel wat men kruiden noemt, met verhoude stengels. Stevig genoeg om een stormpje te weerstaan. Veel weegt het allemaal niet: de natuur is efficiënt. Vroegere mensen doopten zo'n stok in pek, hars of vet en verkregen aldus een prachtige fakkel, niet te zwaar. De plant werd dan ook toorts genoemd, of konings-, keizers-, danwel stalkaars, al naar de soort. Sommige exemplaren zien er direct al uit als een kandelaar. Zelf heb ik er in Meijndel enkele gemeten van 2,80 meter, maar Jac. P. Thijssse mat in Thijssse's Hof 3,75 meter, en ontdekte in Het Gooi een stalkaars van vier meter. Buiten de duinen is alles altijd hoger. Waarom zo hoog? In een toorts bevinden zich zaad-dozen, elk gevuld met circa vierhonderd zaden. Met een beetje wind, of als er iets tegenaan loopt, worden deze tientallen meters ver gestrooid. Een flinke toorts kan duizend bloemen gehad hebben, ofwel 400.000 zaden, en zo'n reuzentoorts wel één miljoen. Uit een zaadje ontstaat een donzige rozet, dat de zomer erop flink uitgroeit. Belendende planten worden weggedrukt. De winter erop overleeft de rozet grotendeels, de tweede zomer levert een bloemstengel, het zaad en de dood. Uit het aantal rozetten rond een plaats waar een flinke

toorts gestaan heeft, is af te leiden dat slechts weinig zaad echt opkomt. Maar het dons op rozetten en bladeren beschermt hem daarna tegen droogte, kou en vraat. Sommige dieren trekken zich niets aan van dat dons. De prachtige rups van de kuifvlinder vreet in bloemen en bladen. Rond 1 juli verpopt deze. Sporen in de vorm van gaten en zwarte rupsenpoepjes resteren. De toorts kan vervolgens tot in oktober doorbloeien. Overigens, het zaad blijft in de bodem eeuwenlang kiemkrachtig.

De toorts is niet de enige reus: adelaarsvaren kan op gunstige plekken ook zeker drie meter hoog worden. Gevlekte scheerling, onze giftigste plant, doet niet voor hem onder (reuzendoder). Reuzenberenklauw heb ik nergens in het duin gevonden. Heggenrank reikt het hoogst: vijf meter of meer. Hij speelt echter vals: hij klimt in houtig gewas. Zo kan ik het ook.

PETER VAN DEN BERG